

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi R. B.,
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 841/23,
przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 4 grudnia 2024 r.,

oddala skargę.

Aleksander Stępkowski Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Skargę na przewlekłość postępowania pismem z dnia 24 czerwca 2024 r.
wniósł R. B. (dalej: „Skarżący”). Skarżący wniósł o:

1. Uznanie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt VI ACa 841/23.
2. Wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej w najbliższym możliwym terminie.
3. Zasądzenie odpowiedniego odszkodowania w wysokości 27 000 PLN,
tytułem rekompensaty za poniesione szkody finansowe i psychiczne wynikłej
z przewlekłości postępowania.

W uzasadnieniu skargi, skarżący wskazał, iż dnia 27 marca 2023 roku
wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie apelacja od wyroku Sądu

Okręgowego w Warszawie, III Wydział Cywilny, w sprawie o sygnaturze akt III C 1301/15, wydanego dnia 10 stycznia 2023 roku. Do dnia wniesienia skargi, tj. po przeszło roku od złożenia apelacji, nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej. Skarżący argumentował dalej, iż obecnie przebywa na zasiłku rehabilitacyjnym, zaś jego przychody wynoszą 5 460 zł miesięcznie, podczas gdy zasądzone alimenty to 4 500 zł. Skarżący wskazał, iż nie jest w stanie zapewnić sobie i jego rodzinie godnych warunków życia. Z powodu przewlekłości postępowania nie może złożyć wniosku do Sądu Rejonowego o zmianę wysokości alimentów i ich obniżenie do poziomu na który pozwalają jego obecne przychody, czyli około 1 500 zł. W rezultacie, każdego miesiąca ponosi straty finansowe w wysokości 3 000 zł.

W odpowiedzi na powyższe, Prezes Sądu Apelacyjnego, pismem z dnia 24 września 2024 r. wniósł o oddalenie skargi.

W uzasadnieniu pisma Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyjaśnił, że w niniejszej sprawie nie można stwierdzić beczynności ani opieszałości Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy Skarżącego. Postępowanie w tej sprawie nie jest prowadzone w sposób rozwlekły.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest niezasadna i zasługiwała na oddalenie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia

sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawa nie określa terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że stan taki będzie miał zasadniczo miejsce w przypadku beczynności sądu drugiej instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; z 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18). Jednocześnie należy zaznaczyć, że dla oceny, czy w danej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wymagają również rozważenia wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania – w tym również podejmowane przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Jak wynika z akt niniejszej sprawy, postępowanie zostało wszczęte pozwem z dnia 21 października 2015 r. Skarżący wniósł o orzeczenie rozwodu. W dniu 10 stycznia 2023 r. Sąd Okręgowy na posiedzeniu niejawnym wydał wyrok w sprawie o sygnaturze akt III C 1301/15. Postanowieniem z dnia 15 marca 2023 r. zmieniony został sposób zabezpieczenia alimentów. W dniu 13 marca 2023 r. Skarżący wniósł apelację od wyroku Sądu I instancji w części - w zakresie punktu trzeciego dotyczącego obowiązku alimentacyjnego ponad kwotę 3.300 zł miesięcznie. Akta sprawy zostały przedstawione Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie zgodnie z zarządzeniem z dnia 16 marca 2023 r.

W dniu 27 marca 2023 r. sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS. Wylosowano sędziego referenta. W dniu 28 marca 2023 r. sprawę wpisano do repertorium ACa oraz zawiadomiono strony o składzie orzekającym. Skarżący wniósł o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z dnia 15 marca 2023 r. Sąd Okręgowy zwrócił się do Sądu Apelacyjnego o wypożyczenie akt w dniu 5 maja 2023 r. W dniu 11 maja 2023 r.

akta sprawy zostały wypożyczone do Sądu Okręgowego w Warszawie w celu sporządzenia uzasadnienia postanowienia z dnia 15 marca 2023 r. z zobowiązaniem do ich niezwłocznego zwrotu. W dniu 16 maja 2023 r. akta sprawy zostały zwrócone Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie. W dniu 5 czerwca 2023 r. Skarżący wniósł zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 15 marca 2023 r. W dniu 22 czerwca 2023 r. akta sprawy ponownie zostały wypożyczone do Sądu Okręgowego w Warszawie celem rozpoznania zażalenia.

Postanowieniem z dnia 3 lipca 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uznał się niewłaściwym i przekazał sprawę w zakresie zażalenia Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie; Akta sprawy zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie w dniu 7 lipca 2023 r. Zażalenie zostało zarejestrowane w repertorium AGZ. Zarządzeniem z dnia 25 września 2023 r. akta sprawy zostały zwrócone Sądowi Okręgowemu w Warszawie w celu dołączenia do akt elektronicznego potwierdzenia odbioru postanowień z dnia 15 marca 2023 r. i 3 lipca 2023 r. pełnomocnikom stron.

Akta sprawy zostały zwrócone do Sądu Apelacyjnego w Warszawie zarządzeniem z dnia 30 października 2023 r. Zarządzeniem z dnia 7 grudnia 2023 r. sprawa została skierowana na posiedzenie niejawne w dniu 20 grudnia 2023 r. celem rozpoznania zażalenia. Zarządzeniem z dnia 26 stycznia 2024 r. zmieniono termin posiedzenia na dzień 13 marca 2024 r. oraz zarządzono dołączenie do akt odpowiedzi na zażalenie z dnia 9 stycznia 2024 r. Postanowieniem z dnia 13 marca 2024 r. Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie Skarżącego na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 15 marca 2023 r. Skarżący wniósł o uzasadnienie postanowienia pismem z dnia 13 czerwca 2024 r.

Zarządzeniem z dnia 12 lipca 2024 r. odpis postanowienia dostał doręczony pełnomocnikowi Skarżącego. W dniu 23 września 2024 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi strony pozwanej. Wyznaczono także termin rozprawy apelacyjnej na dzień 13 listopada 2024 r.

Uwadze Sądu Najwyższego nie umknęło to, iż postępowanie w sprawie o rozwód jest prawomocnie zakończone, albowiem skarżący wniósł apelację jedynie w zakresie części obowiązku alimentacyjnego. Czas trwania postępowania apelacyjnego uległ wydłużeniu, gdyż Skarżący wniósł zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych. Po rozpoznaniu

przez Sąd Apelacyjny zażalenia w dniu 13 marca 2024 r. wniósł także o jego uzasadnienie i doręczenie.

Nie można w tym kontekście pominąć obiektywnego faktu zmiany właściwości sądów w przedmiocie rozpoznania zażalenia na orzeczenie dotyczące zabezpieczenia z mocy ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 614), co wpłynęło na wydłużenie rozpoznania zażalenia w niniejszej sprawie. Wydanie postanowienia w przedmiocie zmiany zabezpieczenia zbiegło się w czasie z wniesieniem apelacji i przedstawieniem akt Sądowi Apelacyjnemu, który zobligowany był do wypożyczania akt Sądowi I instancji w celach związanych z uzasadnieniem tego postanowienia, a następnie z wniesieniem na nie zażalenia.

W ocenie Sądu Najwyższego, na skutek analizy przebiegu niniejszego postępowania, po zakończeniu postępowania zażaleniowego, podjęte zostały czynności związane z nadaniem biegu apelacji. W dniu 23 września 2024 r. odpis apelacji został wysłany do pełnomocnika powódki. Sprawa została także skierowana na termin rozprawy w dniu 13 listopada 2024 r.

Zdaniem Sądu Najwyższego, na podstawie wyżej wskazanych okoliczności sprawy wskazać należy, iż chociaż od dnia wniesienia apelacji do dnia sporządzenia przedmiotowej skargi minęło blisko ponad 15 miesięcy, nie można stwierdzić beczynności ani opieszałości Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy Skarżącego. Czynności związane z prowadzeniem sprawy były wykonane niezwłocznie oraz w normalnym toku czynności. Zatem nie można uznać by okres ten prowadził do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, orzekł jak w sentencji.

Aleksander Stępkowski Mirosław Sadowski Paweł Wojciechowski

